

Лектор дисципліни

Контактна інформація
лектора (e-mail)

Сторінка дисципліни на
moodle.nati.org.ua

СИЛАБУС ДИСЦИПЛІНИ

«Селекція та насінництво польових культур»

Ступінь вищої освіти – Бакалавр

Спеціальність 201 «Агрономія»

Освітня програма «Агрономія»

Рік навчання 3, семестр 6

Форма навчання денна

Кількість кредитів ЄКТС 4

Мова викладання українська

Буняк Олександр Іванович, кандидат с.-г. наук., старший
викладач кафедри агрономії

bunuak@gmail.com

<http://moodle.nati.org.ua/course/view.php?id=858>

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Мета вивчення навчальної дисципліни – формування у здобувачів вищої освіти теоретичних та практичних знань про сучасні методи створення сортів та гібридів польових культур та методи збереження усіх морфологічних ознак і біологічних властивостей в процесі їх розмноження.

Завданням вивчення дисципліни є – опанувати методи добору, гібридизації, етапи ведення селекційного процесу, сучасні технології вирощування, збирання, очищення та зберігання високоякісного насіння сільськогосподарських культур. Набути знання законодавчої та нормативної бази контролю за виробництвом та реалізацією посівного матеріалу.

Результати вивчення

знати:

- напрями селекції основних польових культур;
- суть та основи селекційного процесу;
- методи створення нового вихідного матеріалу, основні види та типи добору;
- методи і методики оцінювання селекційного матеріалу;
- загальну схему селекції на гетерозис;
- методи виробництва гібридного насіння, типи гібридів у виробництві;
- методи спостереження, опису, ідентифікації, класифікації сортів;
- основні завдання насінництва, його теоретичні основи;
- технологію виробництва сортового насіння основних польових культур в ланках первинного та елітного насінництва;
- організацію проведення державної науково-технічної експертизи сортів і гібридів польових культур в Україні, порядок занесення сортів та гібридів до Державного реєстру сортів рослин, придатних для поширення в Україні;

вміти:

- здійснювати добір батьківських пар для схрещувань;
- складати план гібридизації основних с.-г. культур, виконувати схрещування;
- здійснювати добори елітних рослин в ауто- та аллогамних популяціях с.-г. культур та визначати ефективність чи результативність добору;
- проводити оцінювання селекційного матеріалу у різних с.-г. культур за основними господарсько-цінними ознаками;
- здійснювати підбір сортів і гібридів с.-г. культур з урахуванням ґрунтово-кліматичних умов та ресурсного забезпечення господарства;

- складати план сортозаміни та сортооновлення, проводити розрахунки насінницьких площ;

- проводити видові та сортові прополювання, польові обстеження, апробацію сортових посівів;

- організовувати внутрішньогосподарський контроль в процесі вирощування, післязбиральної обробки та зберігання сортового насіння;

Навчальна дисципліна формує такі міждисциплінарні зв'язки:

дисципліни, що передують: ботаніка, землеробство, рослинництво, генетика;

дисципліни, що забезпечуються: селекція і насінництво гетерозисних гібридів, спеціальна селекція і сортознавство с.-г. культур, насіннезнавство.

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у здобувачів вищої освіти компетентностей та програмних результатів навчання відповідно до освітньої програми Агронія спеціальності 201 Агронія.

Інтегральна компетентність (ІК): Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми з агрономії, що передбачає застосування теорій та методів відповідної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК): навички здійснення безпечної діяльності; прагнення до збереження навколишнього середовища.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК): здатність використовувати базові знання основних підрозділів аграрної науки (селекція та насінництво); знання та розуміння основних біологічних і агротехнічних концепцій, правил і теорій, пов'язаних із вирощуванням сільськогосподарських та інших рослин; здатність застосовувати методи статистичної обробки дослідних даних, пов'язаних з технологічними та селекційними процесами в агрономії; здатність управляти комплексними діями або проектами, відповідальність за прийняття рішень у конкретних виробничих умовах; здатність обґрунтовано використовувати методи селекційної роботи у процесах отримання нових гібридів та сортів зернових культур.

Програмні результати навчання (ПРН):

Володіти статистичними методами опрацювання даних в агрономії; аналізувати та інтегрувати знання із загальної та спеціальної професійної підготовки в обсязі, необхідному для спеціалізованої професійної роботи у галузі агрономії; проектувати й організовувати технологічні процеси вирощування насінневого матеріалу сільськогосподарських культур відповідно до встановлених вимог; володіти методами селекційної роботи зернових культур.

СТРУКТУРА ДИЦИПЛІНИ

Тема	Години (лекції/ практич ні)	Результати навчання	Завдання	Оці нюв анн я
6 семестр				
Модуль 1. Теоретичні основи та організація селекційного процесу				100
Тема 1. Поняття про сорт та вихідний матеріал. Розробка моделі сорту польових культур.	2/2	Знати що таке вихідний матеріал та сорт рослин, типи сортів за походженням та способом створення. Знати напрямки селекційної роботи та центри походження культурних рослин. Основні центри збереження колекційного матеріалу.	Усна відповідь, виконання практичного завдання, самостійної роботи і тестових завдань в classroom	10
Тема 2. Вивчення селекційного процесу	2/4	Засвоїти що таке селекційні посіви та сівозміни. Навчитись визначати обсяги селекційних розсадників, та закладати різні селекційні		10

		розсадники відповідно до завдань сортовипробування.		
Тема 3. Аналітична селекція та типи добору	2/4	Знати що таке лінія, популяція, аналітична селекція, методи створення вихідного матеріалу, типи добору що застосовуються в селекційній роботі.		10
Тема 4. Методи добору в селекції само-та перехреснозапилених культур	2/4	Чітко орієнтуватися в відмінностях методів добору у алло- та аутогамних популяціях.		10
Тема 5. Синтетична селекція. Гібридизація як основний метод створення вихідного матеріалу.	4/2	Знати принципи та концепції підбору батьківських форм для схрещування. Вміти проводити гібридизацію польових культур.		10
Тема 6. Методи оцінювання селекційного матеріалу	2/4	Вміти проводити оцінку селекційного матеріалу та добір елітних рослин різними методами, із застосуванням результатів статистичної обробки даних.		10
Тема 7. Гетерозис та його використання в селекції.	2/4	Вивчити теорії гетерозису, опанувати методи створення самозапилених ліній. Знати вплив інбридингу на морфо – біологічні ознаки і властивості культурних рослин. Вміти розраховувати ефект гетерозису.		10
Модульний контроль 1				
Залік				30
7 семестр				
Модуль 2. Сортознавство та насінництво польових культур				100
Тема 8. Сортознавство пшениці.	2/2	Володіти на операційному рівні методами спостереження, опису, ідентифікації, класифікації сортів, а також технології їх вирощування із збереженням природного різноманіття.	Усна відповідь, виконання практичного завдання, самостійної роботи і тестових завдань в classroom	10
Тема 9. Сортознавство жита, вівса, ячменю.	2/2			10
Тема 10. Теоретичні основи насінництва.	2/2	Знати основні завдання та поняття про насінництво. Ознайомитися з розвитком галузі насінництва в Україні; його сучасним стан.		10
Тема 11. Система насінництва польових культур.	2/2	Ознайомитися з організацією насінництва в інших країнах, адаптацію вітчизняного насінництва до міжнародних схем. Уміти розрізняти сортові та посівні якості насіння. Володіти поняттями врожайні властивості насіння та екологічні основи насінництва		10
Тема 12. Виробництво	2/2	Аналізувати сортимент польових культур для вирощування їх у		10

насіння первинних ланок та еліти зернових, зернобобових та круп'яних культур в Україні.		виробничих умовах з метою отримання максимальних врожаїв та якісної с.-г. продукції.	
Тема 13. Методи масового виробництва гібридного насіння.	2/2	Знати принципи та методи виробництва насіння F ₁ та вміти застосовувати їх на практиці.	10
Тема 14. Внутрішньогосподарський та державний контроль в насінництві.	2/2	Знати та вміти застосовувати на практиці етапи внутрішньогосподарського контролю при виробництві насіння.	10
Модульний контроль 2			30
Всього за навчальну роботу			70
Екзамен			30
Всього за курс			100

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Політика щодо дедлайнів та перескладання:	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
Політика щодо академічної доброчесності:	Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Курсові роботи, реферати повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу
Політика щодо відвідування:	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету)

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

Рейтинг студента, бали	Оцінка національна за результати складання екзамену
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно